

Net voor en in de zomervakantie

De langverwachte vakantie komt eraan. Yabadabadou !!

Maar hé, er is ook nog zoets als de schoolmoestuin?! Jouw groentebaby's zullen gedurende twee maanden blootgesteld worden aan hitte, droogte,... Gelukkig kan je enkele voorzorgen nemen om ze met de meeste slaagkansen achter te laten.

In dit document vind je onze tips en op het einde van elk onderwerp lijsten we de relevante documenten op voor meer informatie indien nodig.

De betekenis van de woorden met een asterisk vind je in onze Woordenschatlijst, rubriek «Downloadbaar materiaal - Moestuin voor scholen».

— MAAK JE KLAAR OM UIT TE RUSTEN :-)

1. DE MOESTUIN VOORBEREIDEN OP DE ZOMER	2
Te oogsten voor de zomervakantie.....	2
Indien mogelijk voorzie een minimale aanwezigheid	2
Waterbeheer.....	2
Onkruid onderdrukken.....	2
Hoe kan ik de bodem bedekken?	3
Opvolgen van ziekten en plagen	3
2. TE DOEN TIJDENS DE ZOMER	4
Oogsten	4
Waterbeheer.....	4
Onkruid wieden	4
Ziekten en plagen opvolgen	4
Andere werken	5

1. DE MOESTUIN VOORBEREIDEN OP DE ZOMER

Te oogsten voor de zomervakantie

Je kan nu geleidelijk aan groenten oogsten van zodra ze volgroeid zijn. Tenzij je de planten in zaad wil laten komen voor de zaadteelt of om de volledige planten cyclus aan de leerlingen te tonen. Een aantal planten moet je zeker voor de zomervakantie oogsten, na de zomer is het te laat:

- De meeste bladgewassen zoals raketsla, kervel, koriander, mesclun,...
- Spinazie
- Erwt
- Tuinboon
- Vroege wortel
- Vroege aardappel
- Radijs «alle seizoenen»
- Koolraap
- Look, ui en sjalot

Indien je op tijd gestart bent met volgende teelten én het weer was je gunstig gezind dan kan je misschien ook al volgende groenten oogsten: kleine rode bietjes, broccoli, bloemkool, kool, een paar jonge courgettes, boon (struik), enkele kerstomaatjes, vroege raapjes,...

Laat de delen van de groenten die je oogst en niet opeet in de moestuin liggen. Ze dienen als bodembedekking en voeden de bodem. De courgette, boon en tomatenplant blijven natuurlijk staan, zij zullen de hele zomer vruchten blijven produceren.

Indien mogelijk voorzie een minimale aanwezigheid

Twee maanden lang de moestuin aan zijn lot overlaten is lang. Als je niet anders kan, is het ook zo. Er zullen altijd wel een aantal planten overleven. Indien mogelijk voorzie een **beurtsysteem** zodat er elke week iemand anders langs kan gaan. Je kan ook beroep doen op **hulp van buitenaf** zoals de conciërge, het secretariaat en directie (die vaker aanwezig zijn op school tijdens de vakantie), arbeiders, ouders, speelpleinwerking,.... Dit laatste vraagt wel goede afspraken en organisatie. Zet op papier wat van hun verwacht wordt en wat niet. Hoe krijgen ze toegang tot het terrein, water of werkgerief?

Waterbeheer

Een watertekort vormt het grootste risico tijdens de zomervakantie. Het risico op watertekort wordt groter wanneer je werkt in een gesloten moestuinbak, met een substraat van potgrond (veen of turf), een ligging in volle zon, een ingesloten, verhard schoolterrein,...

Enkele concrete tips :

- voorzie een **beurtsysteem om te begieten en te schoffelen**;
- **bedek de bodem** tegen verdamping van het water;
- **installeer een irrigatiesysteem**;

Sommige groenten hebben meer en/of vaker water nodig. Jouw organisatie hangt dus ook af van welke groenten er in jouw moestuin staan.

Onkruid onderdrukken

Als je twee maanden de moestuin achterlaat – en het regent regelmatig - zal jouw moestuin bij terugkomst op een oerwoud lijken. Niet alleen jouw groenten maar ook het onkruid zal welig tieren. Hoe kunnen we de groei van onkruid zo veel mogelijk beperken?

- **Wied*** de moestuin grondig voor je vertrekt ;
- **Bedek de bodem** om de kieming van onkruidzaden tegen te gaan;
- Voorzie een **doorschuifstelsel** om te komen wieden tijdens de zomervakantie.

Hoe kan ik de bodem bedekken?

Om de bodemstructuur en het bodemleven te beschermen, verdamping en onkruid tegen te gaan, is het belangrijk om de bodem bedekt te houden (of te bedekken), zeker tijdens de zomervakantie!

Er bestaan verschillende manieren om dit te bereiken:

- **Met groenten:** Indien je op tijd aan de slag gaat, kan je de vrijgekomen percelen terug inzaaien of beplanten met groenten.
- **Met groenbemesters*:** Groenbemesters zijn planten die je zaait in de moestuin maar niet om ze op te eten. Ze houden de grond bedekt én verbeteren de bodem: sommige zullen stikstof fixeren, andere produceren veel organisch materiaal, nog andere zijn interessante bijenplanten.
- **Met organisch materiaal:** Gebruik wat je voorhanden hebt: stro, grasmaaisel, groenafval van de groenten in de moestuin, karton,... Opgelet met een te dikke laag vers en nat grasmaaisel, dat kan fermenteren en een ondoordringbare laag vormen.

Opvolgen van ziekten en plagen

En ja, het is goed mogelijk dat tijdens de zomer er kapers op de kust zijn... Om dit zo veel mogelijk te voorkomen:

- Creëer een **biodiversiteitsrijke omgeving** in en rond de moestuin. De moestuin is zo beter bestand tegen aanvallen van buitenaf want deels zelfregulerend.
- een **doorschuifstelsel** tijdens de zomervakantie kan er voor zorgen dat de gezondheid van de groenten wordt opgevolgd en dat er ingegrepen kan worden waar nodig.
- zorg voor **gezonde planten** door rekening te houden met hun noden, hun standplaats, door wisselteelt en teeltassociaties toe te passen, resistente variëteiten te kiezen,...
- zorg voor een **fysieke bescherming** zoals roosters of netten.

Maar vooral geniet van jouw vakantie en wees niet maniakaal (neem een pilletje “tolerazepam” voor meer tolerantie jegens de natuur).

OM VERDER TE GAAN

www.tournesol-zonnebloem.be >Downloadbaar materiaal>Moestuin>Moestuin voor scholen

Hfst. 1 Bodem - In de zomer

Hfst. 2 Organisatie van de moestuin - Een schoolmoestuin starten

Hfst. 2 Organisatie van de moestuin - Wisselteelt

Hfst. 2 Organisatie van de moestuin - Teeltassociaties

Hfst. 3 Teelttechnieken - Biologische bestrijding

Hfst. 3 Teelttechnieken - Groenbemesters

Hfst. 3 Teelttechnieken - Waterbeheer

Hfst. 4 Te doen per seizoen - In mei en juni

Hfst. 5 Rond de moestuin - Biodiversiteit in en rond de moestuin

Hfst.6 Groenten in de kijker - Alle groentefiches

2. TE DOEN TIJDENS DE ZOMER

Oogsten

Sommige vruchten worden rijp tijdens de zomervakantie en worden geoogst in juli en de eerste helft van augustus. De rest kan wachten op de terugkeer van de leerlingen. Je kan de oogst aanbieden aan de mensen die zich inzetten om de moestuin te verzorgen tijdens de zomervakantie. Wees wel duidelijk wat en wanneer er geoogst mag worden om niet voor onaangename verrassingen te komen staan in september. In plaats van te oogsten, kan je ook een aantal planten laten uitgroeien en in zaad laten komen. Sommige groenten zien er helemaal anders uit en wie weet, kan je zelfs de zaadjes oogsten om volgende lente terug te zaaien.

Wat kan je zoal oogsten tijdens de zomervakantie?

- Indien dit nog niet is gebeurd, alle groenten uit «Te oogsten voor de zomervakantie» (p.2)
- Bonen
- Augurken en komkommers
- Courgettes
- (Kers)tomaten
- Broccoli en bloemkool (voordat ze gaan bloeien)

Wortelgewassen zullen in de meeste gevallen kunnen blijven staan tot september. Soms is het wel nodig om bepaalde exemplaren te oogsten omdat ze te groot (en dus te vezelig) worden of in zaad zullen gaan (denk aan koolraap, radijs,...).

Als je naast de moestuin ook fruit en kleinfruit hebt, kan je ook frambozen, tayberry, vijgen, aardbeien,... oogsten. De oogstperiode is vaak heel kort dus smullen maar! Of steek de vruchten in een diepvries voor later gebruik.

Waterbeheer

Tijdens de zomer is het vaak heet en droog, zelfs goed gewortelde planten hebben dan wel wat water nodig. Andere planten **schieten in zaad** als het te lang droog is (sla, biet, selderij,...). Bij andere veroorzaakt de droogte een **slechte vruchtzetting** (bloemkool, paprika, tomaat,...). Bij tomaten bijvoorbeeld kunnen de vruchten openspatten als ze onregelmatig water krijgen. Dit komt doordat ze te snel water opnemen terwijl de vruchthuid door de droogte minder elastisch is geworden. Als jouw bodem bij droogte een **ondoordringbare korst** vormt (vaak bij klei en leemgrond), is regelmatig schoffelen of een goede bodembedekking belangrijk om een goede water en lucht circulatie te behouden.

Onkruid wieden*

Onkruid wieden is tijdens de zomervakantie geen prioriteit. Vaak zijn de groenten ook al goed ontwikkeld waardoor er minder concurrentie is tussen beiden. In tegendeel, het onkruid bedekt de bodem, voorziet wat schaduw, voedsel voor de slakken,... Maar het blijft wel opletten dat het onkruid niet de bovenhand neemt op jouw groenten of dat ze in zaad komen want dan geef je jezelf extra werk voor later.

Ziekten en plagen opvolgen

Blijf indien mogelijk de moestuin opvolgen. In geval van schimmelziektes (vaak bij nat en warm weer) verwijder de aangetaste delen of indien het echt erg is, de volledige plant. Gebruik deze niet om te mulchen. Geef slakken, rupsen, kevers,... die van de groenten smullen en het te bont maken een ander plekje.

Andere werken

Indien van toepassing zijn volgende werkjes nuttig:

- dieven* van de tomatenplanten ;
- een steun voorzien voor planten die te groot worden zoals tomaat, zonnebloem,...

OM VERDER TE GAAN

www.tournesol-zonnebloem.be >Downloadbaar materiaal>Moestuin>Moestuin voor scholen

Hfst. 3 Teelttechnieken - Waterbeheer

Hfst. 3 Teelttechnieken - Biologische bestrijding

Hfst. 4 Te doen per seizoen - In de zomer

Hfst.6 Groenten in de kijker - Alle groentefiches

